

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

סג.

1. ונתתה הפסוק בכל אשר תאמר ונפיק בקבוק ובצאן ובין ובשקר ובכל אשר תשאליך נפיק ואכלת שם לפני יי אלהיך ושמחת אתה ודברים יד כי 2. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וגבב מביט דאיש אם יקצא הגבב ישלם שמו כב ו

רעהו אמר רחמנא. ולא הקדש תימה לר"י ומאי אינטרין רעהו למעוטי הקדש מכפל בטוען טענת גבב הא ליכא שזועה בהקדש ולמסקנא דנפיק כפל ושזועה מחד קרא א"ש וא"ת דלקמן נפקא לן בפרקין (ד' עו.) למעט הקדש מוגבב מצינ האיש ולא מצינ הקדש וי"ל

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דחא כל חד וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה אבל עופות לא א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא הי נכתוב רחמנא אי כתב רחמנא שור הוה אמינא קרב לגבי מזבח אין שאין קרב לגבי מזבח לא ואי כתב רחמנא חמור הוה אמינא קדוש בבכורה אין שאין קדוש בבכורה לא אמרי א"כ נכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי ש"מ לאתויי עופות ואימא לאתויי עופות טהורים דומיא דשה דמטבא בגדים אבית הבליעה אבל עופות טמאים דלית בהו טומאה דלא מטבאי בגדים אבית הבליעה לא כל ריבויא הוא וכל היכא דכתב כל ריבויא הוא והא גבי מעשר דכתיב כל וקא דרשינן ליה בכלל ופרט דתני' (ב' יז.) ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך כלל בבקר ובצאן ובין ובשקר פרט ובכל אשר תשאלך נפשך חור וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרוי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרוי וגידולי קרקע אמרי בכלל כלל כל ריבויא הוא ואיבעית אימא כל כלל הוא מיהו כל דהבא ריבויא הוא מכדי כתיב מעיקרא כלל ופרט וכלל דכתיב 20 כי יתן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשמור הדר וכלל ואי סלקא דעתך האי על כל דבר פשע נמי לכלל ופרט הוא דאתא נכתוב רחמנא להני פרטי גבי האיך כלל ופרט על כל דבר פשע למה לי ש"מ ריבויא הוא השתא דאמרת כל ריבויא כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וחד למעוטי שמורות שלמה למעוטי דבר שאינו מסויים על כל אבידה לכדר' חייא בר אבא דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן המוען טענת גבב באבידה

דחא כל חד וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה. כלומר היכא דליכא פרטי יתירי כל חד וחד מרבי כעין ידיה ולא דרשינן כוליהו בהדי הדדי דליהו כעין הפרט דשלמה לרבות צעלי חיים שאין נצילתן מטמאה כדאמר לקמן (סד:) דכתיב דבי חזקיה שדי שור צין המלא לתמלא אלמא כל חד וחד המלא לתמלא אלמא כל חד וחד באפי נפשיה מדרש: א"כ. דכעין הפרט צלל דדין הוא דמייתי לא נכתוב אלא חד מהני פרטי דצעלי חיים ומתרי כעין הפרט כל שנצלתו מטמאה ומדכתיב פרטי יתירי חס ענין לרבות שאר צעלי חיים: קדוש צבור. כעין שור ושה הוא דמתרי מבעין הפרט דחמור דדמי ליה צמלת דדין צעלי חיים ובצורה ונצלתו מטמאה אבל צי ואיל דלא דמי ליה אלא צמתי לא להכי כתב שור דחס אינו ענין לו תנאו ענין לשאינו קדוש בצורה דדמי מיהת צמתי לפרטא צ"ח ונצלתו מטמאה ולעולם עופות לא: ה"ג א"כ נכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי לאתויי עופות: ואימא טהורין. דמי לפרטא קצת דיש טומאה נצלתם קצת לטמא צינ הבליעה: אבל עופות טמאים לא. דלית בהו טומאה כדאיתא בחולין (ד' ק:) יכול תהא נצלת עוף טמא מטמא בגדים אבית הבליעה ט"ל נצלה וטרפה לא יכל לטמא בה מי שאיסורו משום כל תאכל נצלה וטרפה יא' זה שאין איסורו משום כל תאכל נצלה וטרפה אלא משום כל תאכל טמא: פרי מפרוי. ולד מולד וגפן מהחלן למעוטי מים ומלח וכמהין ופטריות: גידולי קרקע. למעוטי דגים: מדוי כפי. בראש הפרשה כלל ופרט כי יתן איש ודרשינן ליה בפרק הובב (צ"ח טז) לענין שזועה שומרין למימר דאין נשבעין אלא על כעין הפרט שמטלטל וגופו ממון: ואי ס"ד האי על כל דבר פשע. דאתא לענין כפל למידרשה בכלל ופרט אתא ולא מתריז לכלל אלא כעין הפרט לכתבינהו להני פרטי בקרא קמא ולדרוש כל חד באפי נפשיה כדקאמרת דחא בקרא קמא נמי כפילא כתיב אלא ש"מ האי כלל דקרא צמתי ריבויא הוא ולענין כפל [לח] דרשינן כלל ופרט וקרא קמא דכתיב ציה כלל ופרט לענין שזועה הוא דאתא דכתיב צמתי (א) ונקרא צעל הבית וגו': שלמה. יא' לה סימנים כדאמרין באלו מציאות (צ"ח דף ס.) מה שלמה מיוחדת שיש לה סימנים כו': למעוטי דבר שאינו מסויים. שאין לצעלים סימן זו שפטור מכפל: באבידה

(א) לעיל נד: מור לה: עירובין ס: (ב) צ"ח טז: שזועה מה, (ג) לעיל טז: לקמן קו: (ד) ונקרא כח, (ה) שמונת כח, (ו) שייך לעיל: (ז) [לקמן סט:]; יא' ד"ה וגבב, (ט) ס"א ל"ג, (י) עין צ"ח, (י) עין רש"י.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דבר רבו לאפוקי חצי ריבון. עי' שנת דף ג' ע"ב תוס' ד"ה אמא: בא"ד דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים. עין בהא"ש פ"ק דקדושין ס' ב'.

מוסף רש"י

פרי מפרוי. ולד מולד, וין מעשים ושכר מתמרים, למעוטי מהחין ופטריות ומים ומלח דלינו פרי מפרוי (לעיל נד:) עגל טלח מלח וכן ש. וענינם מהלכים שזועה המלכים (שד"ח) וגידולי קרקע. שטון מיומן וגידולין מן הקרקע (שם) למעוטי דגים שאין נקפין כסף מעשר (לעיל נד:) דכתיב כי יתן איש אל רעהו. כסף או כלים לשמור וגו', פרט שומר חס היא. דמיא כשזאל (צ"ח דף טז) פרשה ראשונה בשומר חס וניה בשומר שכר ושלשית כשזאל, וגבי שומר חס אין לו עליו אלא שזועה כדכתיב ונקרא צעל הבית כל האלהים הם לא שנה ידו (שבתות ומ.)

רבינו חננאל

ושקלינן וטורין, ומרבינן עופות טהורות דאית בהו טומאה ... טמאה בבית הבליעה, משום דחא קרא (יתב) יתירא, אלא עופות טמאין דלית לנבילותן טמא... מנין שזה הדין נוהג בהן. ופרקינן, כלל הוא שדין אותו בכלל ופרט, אבל כגון על כל דבר פשע וריבויא הוא, ואפילו עופות טמאין. ואקשינן, וכל היכא דכתיב כל ריבויא הוא, והא גבי מעשר (דכ"ה כל ודר) שדין ליה בכלל ופרט, ודבריו פשוטין הן. שלמה למעוטי דבר שאינו מסויים בטען [...].

ד' (י. וס) גבי העניק וי"ל כיון דכתיב על כל פרטא דכתיב על שור על חמור על שה על שלמה ש"מ למידרש כל חד וחד פרטא באפי נפשיה אי נמי ע"כ אית לן למידרש כל חד פרטא באפי נפשיה ולמעט עופות דאי לאו הכי לשמוק מכולהו פרטי ולכתוב שלמה לחודיה ותו לא דמשלמה אחי כל מיני צין צעלי חיים צין אינם צ"ח מכלל ופרט וכלל דמשום דהו צ"ח לא גריעי והשתא צמתיא כשהקשה ואימא מה הפרט מפורש דבר שנצלתו מטמאה כו' הו"מ למפיק קושא אחרימי לפי מה שסובר דאמרין מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון לא לכתוב אלא שלמה לחודיה ולשתוק מכל שאר פרטי אלא הא עליפא ליה למיפיק שמקשה דאפי' מה שאמר אין אמת: ד"ה מטבא נבארו. דדמעט להו צמתי כהנים וצוצחים צ' חטאת (העוף) (ד' טט): למה' י. למדור למכתב כלל אחריתא אלא לאו ש"מ כל ריבויא הוא לפי מאי דמסיק השתא

(א) (כל ריבויא הוא השתא) נפיק מקרא דחא כפל ושזועה וא"ת ל"ל דכתב רחמנא כל הני פרטי לא לכתוב אלא כסף ומינה שמעינן דבר המטלטל וגופו ממון מכלל ופרט וכלל וכי תימא שלא הייתי דורשו לכלל ופרט משום דאינטרין דדרשינן בשזועות (דף נט: וס ד"ה מה) מה כלים שנים והא ע"כ כלל ופרט דרשינן ליה בהזבח (צ"ח דף טז: וס ד"ה פ) לענין שזועה דאין נשבעין על הקרקעות ועל עצדים ושטרות וכפל ושזועה הכל אחד מדקאמר לכתבינהו להנך פרטי ויחזי הוה מצי למכתבינהו א"כ הייתי ממעט עופות טמאים שזועה אלא ע"כ אם תמעט מכפל ג"כ משזועה תמעט ועוד אם הוה כתיב להו תהא לא הוה דרשינן להו גבי כפל אלא גבי שזועה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושזועה וי"ל כסף או כלים אינטרין לכתבינהו בשזועות מה כלים שנים כו' והא דדרשינן ליה צ' הובב (צ"ח טז) לא נאמר על כל דבר פשע אייתר ליה כסף או כלים למה כלים שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושזועה הכל אחד כי היכי דדרשינן לענין שזועה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטין דבר שאינו מסויים הו' צין לענין שזועה צין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול דדבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) אלא ב"ר ריבויא. אע"ג דצמתיא דרש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דדרש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המטלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שגורה צמתיא נקט צענין זה: ח"ד למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי צמתיא. למעוטי דבר שאינו מסויים לא הוה ממעט אלא שטרות: וי"ל למעוטי דבר שאינו מסויים. פירש הקונטרס דבר שאין לצעלים סימן זו שפטור מכפל: (א) (שזועה ד' מב: וס ד"ה על) אין נשבעין אלא על דבר שצמדה שצמחשקל ושצמחין לאפוקי ציה מלא מסרתי לך וכיס מלא והלה אומר מה שהנחת אתה נוטל אבל זה אומר עד החלון זה אומר עד הזיז חייב ומנא ליה הא סברא אי לא משום דדרשינן משלמה ועוד היינו יכולין לפרש דבר המסויים כי ההיא דפרק הובב (צ"ח ד' מה) מה נעל דבר מסויים כו' * לאפוקי חצי ריבון וחצי אגוז דלא וכן אמרין לקמן (דף סד:) גבי דרשה דהמלא תמלא דאמר שדי חמור צין המלא תמלא למעוטי דבר שאינו מסויים היינו חזי ריבון וחצי אגוז דממעט להו מכפל ודבר שצמדה ושצמחשקל ושצמחין דמארכי גבי חיוז שזועה תפוק ליה ממעטות דכי הוא זה ויש ספרים * דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים ואין נראה דמהיכא הוה ס"ד למעוטי דאינטרין קרא לאתויי דאף על גב דממעטין ליה לענין טוען טענת גבב מכפל בגבב עממו מהיכא אחי אלא למעוטי גרס ואף על פי שנתמעט מגבב עממו כפסוק הראשון אין למעט בקר כפסוק האחרון עד שיעט הכתוב בהדיא דחא דקרקעות עצדים ושטרות אינטרין ואלא ילפינן מהדדי: והעדים